

Ex/Sans/PG/2.5/2019

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2019

(1st Year, 2nd Semester)

SANSKRIT

Course : X

[Sāmkhya and Vedānta]

Full Marks : 30

Time : Two Hours

The figures in the margin indicate full marks.

क - विभागः

१। अधोनिर्दिष्टयोरन्यतरस्य संस्कृतभाषया नागरीलिपिमाश्रित्य च
सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या — 6

(क) स त्वमग्निं स्वर्ग्यमध्येषि मृत्यो
प्रब्रूहि त्वं श्रद्धधानाय मह्यम्।
स्वर्गलोका अमृतत्वं भजन्त
एतद् द्वितीयेन वृणे वरेण॥

(ख) श्वोभावा मर्त्यस्य यदन्तकैतत्
सर्वेन्द्रियाणां जरयन्ति तेजः।
अपि सर्वं जीवितमल्पमेव
तवैव वाहास्तव नृत्यगीते॥

२। निम्नप्रदत्तेषु प्रश्नद्वयं सुरगिरा नागरीलिप्या च समाधेयम् —
2×2=4

(क) यः त्रिभिः सन्धिमेत्य त्रिणाचिकेतः त्रिकर्मकृत् तस्य का
गतिर्भवेत्?

[Turn over]

[2]

(ख) नचिकेतसा प्रार्थितः तृतीयो वरः क आसीत्?

(ग) 'सस्यमिव मर्त्यः पच्यते सस्यमिवाऽजायते पुनः' —
कस्योक्तिरियम्? वाक्यस्यास्य तात्पर्यं समासत
उपस्थाप्यताम्।

ख - विभागः

३। वेदान्तसारोक्तदिशा अज्ञानलक्षणं व्याख्यायताम्। 6

अथवा

ब्रह्मण अखण्डत्वं सदानन्दयोगीन्द्ररीत्या उपस्थाप्यताम्।

४। अधोनिर्दिष्टयोरेकस्य सुरगिरा देवनागर्या लिप्या च टीका
लेखनीया — 4

(क) अध्यारोपः

(ख) आवरणशक्तिः

५। सांख्यनये गुणत्रयस्य स्वरूपं षड्दर्शनसमुच्चयानुसारं विव्रियताम्।
7

सांख्यसम्मतं प्रकृतिस्वरूपं निरूप्यताम्।

६। सुरगिरा समाधीयताम् — 1×3=3

(क) सांख्यमते कति प्रमाणानि स्वीकृतानि? तेषां नामानि
लिख्यन्ताम्।

(ख) अहंकारस्य नामान्तरं किम्?

(ग) सांख्यमते प्रकृतिविकृतय इत्यनेन केषां ग्रहणम्?